

ОСТАПОВ Олександр,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 «Журналістика»,

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Науковий керівник –

кандидат філологічних наук, доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Мар'ян ЖИТАРЮК

**АВТОРСЬКА РАДІОПРОГРАМА В СУЧАСНОМУ
МЕДІАПРОСТОРІ: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ
ТА ВПЛИВ НА АУДИТОРІЮ**

Зараз українські медіа змінюються дуже швидко. Цифра, інтернет, нові звички людей – усе це впливає. Багато хто думає, що радіо вмирає, але насправді воно просто стає іншим. Особливо це помітно на прикладі авторських програм. Що таке авторська програма? Це коли ведучий не просто читає новини чи ставить музику, а ділиться власними думками, своїм баченням, своїм голосом. І слухачі це цінують. У цій публікації я спробую розібратися, як створюються такі програми в Україні сьогодні і який вплив вони мають на аудиторію.

Почну з теорії. Василь Лизанчук, якого багато хто знає як фундатора української школи радіожурналістики, писав, що специфіка радіо – це поєднання швидкості й емоційного впливу [1, с. 45]. Авторська програма, на мою думку, використовує цю можливість найкраще. Ведучий тут не просто «озвучує» текст. Він будує розмову, робить паузи, змінює інтонацію, іноді навіть помиляється і виправляє себе – і це викликає довіру. Олесь Гоян теж звертає увагу на творчу складову. У підручнику «Основи радіожурналістики і радіоменеджменту» він наголошує: саме творчість робить радіостанцію впізнаваною [2, с. 78]. Тобто авторська програма – це не просто рубрика, а цілісний продукт, який не можна відірвати від особистості.

Тепер про те, як таку програму робити. Тут є кілька важливих моментів. Перший – технічний. Колись, щоб вести програму, потрібна була студія, звукорежисер, безліч дозволів. А тепер багато авторських проєктів виходять як подкасти. Це дешевше і простіше, але з'являються й нові

проблеми – наприклад, якість звуку. Другий момент – це драматургія. Не можна просто взяти шаблон із новин чи музичного шоу. Автор має продумати, як тримати увагу слухача, коли зробити паузу, коли пришвидшити темп. І третій момент – це, власне, мова. Лизанчук не раз писав, що радіожурналіст мусить володіти культурою слова, інакше ніхто не буде його слухати [1, с. 67]. Найкраще працює розмовний стиль, але без вульгарностей, із гумором, із самоіронією. Це не так просто, як здається.

Як же впливає авторська програма на тих, хто її слухає? Думаю, тут можна говорити про три рівні. Перший – емоційний. Коли ти чуєш живий голос, який звертається особисто до тебе, виникає відчуття, що тебе розуміють. О.Гоян писав, що радіо здатне створювати «інтимно-довірливу атмосферу», і це його конкурентна перевага перед телебаченням [2, с. 95]. І справді - новини можна прочитати в будь-якому місці, а отаку живу розмову - ні. Другий рівень - це думки, мислення. Авторська програма часто пропонує несподіваний погляд на події, змушує зупинитися й замислитись. В. Лизанчук наголошував, що радіо має не просто інформувати, а «пробуджувати думку» [1, с. 89]. В умовах війни це особливо важливо, адже довкола багато фейків і маніпуляцій. І третій рівень – це ідентичність. Авторські програми, які говорять про українську культуру, мову, історію, допомагають людям відчутти себе частиною спільноти. Лизанчук підкреслював: радіо має високу місію формувати національну свідомість [1, с. 89].

До речі, про регулярність. Якщо програма виходить щотижня в один і той самий час, вона стає своєрідним ритуалом. Людина чекає, планує свій день. Це формує набагато глибшу увагу, ніж стрічка в ютубі чи телеграмі, яку гортаєш механічно. Нам імпонує думка О. Гояна про те Гоян зауважував, що слухання вимагає зосередженості, але залишає глибший слід у пам'яті, ніж перегляд [2, с. 103].

Звісно, сучасні реалії вносять свої корективи. Війна, вимкнення світла, переселення – усе це змінило те, як люди споживають радіоконтент. Але, як не дивно, саме авторське слово стає опорою. Люди повертаються до знайомих голосів, навіть коли якість звуку погана, бо їм потрібен не ідеальний запис, а живий співрозмовник. Це підтверджує думку Лизанчука про те, що довіра до радіо тримається на автентичності [1, с. 102].

Під час створення власної авторської радіопрограми я переконався, наскільки важливо правильно сформулювати концепцію. Потрібно чітко розуміти, для кого саме ця програма, які теми її зацікавлять і чим вона відрізняється від сотень інших передач. Саме концепція задає загальний

настрій і допомагає утримувати увагу слухачів у сучасних умовах, коли людина постійно перемикається між різними джерелами інформації.

Також велике значення має звуковий образ програми. Голос ведучого, інтонація, паузи та правильно підібрана музика створюють особливу атмосферу, яка запам'ятовується. На практиці ми пересвідчилися, що добре продуманий звуковий дизайн часто працює сильніше, ніж сам текст.

Крім того, сучасні технології дозволяють значно розширити взаємодію зі слухачами. Через соціальні мережі, опитування та повідомлення в ефірі аудиторія перетворюється на активних співтворців. На нашу думку, саме така взаємодія є однією з головних переваг авторського формату сьогодні.

Особливо помітним є вплив авторських програм у складні часи. Коли я працюю над своєю передачею, намагаюся не лише інформувати чи розважати, а й підтримувати слухачів, створювати відчуття єдності та допомагати знаходити опору навіть у непростій реальності.

Отже, що ми маємо? Авторська радіопрограма в сучасній Україні – це не просто передача. Це складний, багатошаровий феномен. Її створення потребує не лише технічних знань, а й сформованого світогляду, мовного чуття, вміння рефлексувати. Як показують роботи В. Лизанчука та О. Гояна, успішний авторський проект неможливий без поваги до слухача і без глибокого розуміння того, що таке радіо. Вплив таких програм охоплює емоції, думки й почуття ідентичності. У майбутньому варто було б дослідити, чим відрізняється ефективність авторських програм на FM-радіо та в подкастах, а також розробити чіткі критерії якості для воєнного часу. Бо зараз це дуже потрібно.

Список використаної літератури

1. Лизанчук В. В. Радіожурналістика: засади майстерності. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 240 с.
2. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2004. 190 с.